

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

HUBUBAT

●●● SEKTÖR RAPORLARI

İhracat Genel Müdürlüğü
Tarım Ürünleri Daire Başkanlığı

HUBUBAT

ÜRÜNLERİN TANIMI

Hububat grubu ürünler dünyada stratejik önemi en yüksek olan ürünler olup ilk çağlardan itibaren ekimi yapılarak üretilen besin grubudur. Beslenme açısından en önemli bitkisel ürünler arasında yer alan hububat kapsamında buğday, mısır, pirinç, arpa, yulaf, çavdar, darılar ve diğer ürünler bulunmaktadır. Uluslararası ticarete armonize sistem sınıflandırmasında 10'uncu fasılda, SITC (Uluslararası Ticaret Sınıflandırması Standardı)'de 04 pozisyonunda yer almaktadır.

Ürünler itibariyle hububatın dış ticaret sınıflandırması şu şekildedir:

Tablo 1: Armonize Sisteme göre

1001	Buğday
1002	Çavdar
1003	Arpa
1004	Yulaf
1005	Mısır
1006	Pirinç (çeltik)
1007	Tane darı(Koca darı)
1008	Karabuğday, kum ve cin darı, diğer hububatlar

Tablo 2: SITC Sınıflandırmasına göre

041	Buğday
041	Pirinç
042	Arpa
043	Mısır
044	Diğer Hububatlar

SEKTÖRÜN DÜNYADAKİ DURUMU VE DÜNYA TİCARETİ

Dünya Hububat Üretimi

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü FAO verilerine göre 2014 yılı dünya hububat üretimi 2 milyar 800 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Dünyada en fazla üretimi yapılan hububat ürünü mısır (1,021 milyar ton) olup; mısırı, pirinç (çeltik) (740 milyon ton) ve buğday (728 milyon ton) takip etmektedir.

Tablo 3: Ürünlere Göre Dünya Hububat Üretimi (1000 Ton)

Ürünler	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014 %Pay
Mısır	819.702	844.358	887.113	875.307	1.017.536	1.021.616	36,5
Pirinç (çeltik)	684.780	672.021	721.445	733.232	738.064	740.955	26,5
Buğday	686.957	651.398	695.795	667.488	711.142	728.966	26
Arpa	151.824	123.695	132.647	132.425	143.600	144.334	5,2
Sorgum	56.210	55.647	56.989	54.247	55.481	67.870	2,4
Millet	26.707	29.172	23.717	25.499	23.269	26.402	0,9
Yulaf	23.235	19.601	22.845	21.996	24.476	23.595	0,8
Tritikale	15.842	13.168	13.650	14.462	14.462	17.069	0,6
Çavdar	18.243	12.328	13.018	14.590	16.681	15.337	0,5
Diğerleri	11.943	11.430	15.042	12.801	14.295	14.522	0,4
Toplam	2.495.443	2.432.819	2.582.261	2.552.047	2.759.006	2.800.666	100

Kaynak: FAOSTAT

2014 yılı gerçekleşen verilere göre Çin, ABD ve Hindistan en önemli hububat üreticisi ülkelerdir. Çin pirinç (çeltik) üretiminde, ABD mısır üretiminde, Hindistan pirinç (çeltik) üretiminde öne çıkmaktadır.

Tablo 4: Ülkelere Göre Dünya Hububat Üretimi (1000 Ton)

Sıra	Ülkeler	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014 %Pay
1	Çin	483.268	497.580	518.832	539.471	552.692	557.407	22,5
2	A.B.D.	419.381	401.704	386.855	356.932	436.553	442.932	17,9
3	Hindistan	248.810	234.910	287.860	293.290	293.940	293.993	11,9
4	Rusya	82.029	84.776	91.794	68.769	90.382	103.154	4,2
5	Brezilya	70.034	65.676	77.586	89.908	100.901	101.398	4,1
6	Endonezya	70.914	75.731	83.400	88.443	89.791	89.854	3,6
7	Ukrayna	49.316	51.169	56.255	45.739	62.685	63.376	2,6
8	Fransa	95.616	59.624	63.953	70.981	67.496	56.151	2,3
9	Arjantin	49.410	45.412	49.098	43.389	51.792	55.506	2,2
10	Bangladeş	26.382	46.204	52.628	52.802	54.253	55.069	2,2
	Diğerleri	880.134	1.019.455	883.765	1.109.261	1.000.162	656.454	26,5
	Toplam	2.475.294	2.582.241	2.552.026	2.758.985	2.800.647	2.475.294	100

Kaynak: FAOSTAT

Dünya İhracatı

ITC Trademap verilerine göre 2015 yılı dünya hububat ihracatı yaklaşık 99,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dünya hububat ihracatında en önemli ürün buğday olup, buğdayın 2015 yılı ihracat değeri yaklaşık 38,4 milyar dolardır. Dünya hububat ihracatında buğdayı 28,3 milyar dolarla mısır, 20 milyar dolarla da pirinç takip etmektedir.

Tablo 5: Ürünlere Göre Dünya Hububat İhracatı (Milyon ABD \$)

Ürünler	2013	2014	2015	2015 %Pay
Buğday	48.907	47.802	38.362	38,5
Mısır	35.008	32.800	28.320	28,4
Pirinç	25.400	25.992	20.048	20,1
Arpa	8.662	7.829	7.655	7,7
Sorgum	1.541	2.200	3.115	3,1
Yulaf	737	851	746	0,7
Çavdar	507	401	264	0,3
Diğerleri	1.030	1.252	1.067	1,1
Toplam	121.794	119.132	99.580	100

Kaynak: TRADEMAP

2015 yılında dünya hububat ihracatında en önemli ülkeler arasında 18,8 milyar dolar ile başta ABD olmak üzere, 8 milyar dolar ile Fransa ve 7,3 milyar dolar ile Kanada gelmektedir.

Tablo 6: Ülkelere göre Dünya İhracatı (Milyon ABD \$)

Sıra	Ülkeler	2013	2014	2015	2015 %Pay
1	A.B.D.	20.300	22.850	18.821	18,8
2	Fransa	10.871	9.019	8.008	8,0
3	Kanada	8.072	8.752	7.323	7,3
4	Hindistan	11.592	10.059	6.846	6,8
5	Avustralya	8.047	7.427	6.427	6,4
6	Brezilya	7.068	4.438	5.724	5,7
7	Rusya	4.752	7.086	5.525	5,5
8	Ukrayna	6.371	6.544	5.172	5,2
9	Arjantin	8.302	5.236	4.845	4,8
10	Tayland	4.626	5.729	4.641	4,6
	Diğerleri	32.973	32.410	26.641	26,6
	Dünya Toplamı	122.974	119.550	99.973	100

Kaynak: TRADEMAP

Dünya İthalatı

Dünya toplam hububat ithalatı 2015 yılında 104,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dünya hububat ithalatında en önemli yeri tutan buğdayın ithalat tutarı 39 milyar dolar olup, buğdayı mısır, pirinç ve arpa takip etmektedir.

Dünyanın en önemli hububat ithalatçısı Çin olup bu ülkeyi Japonya, Meksika ve Suudi Arabistan takip etmektedir.

Tablo 7: Ülkelere Göre Dünya Hububat İthalatı (Milyon ABD \$)

Sıra	Ülkeler	2013	2014	2015	2015 %Pay
1	Çin	5.053	6.174	9.349	8,9
2	Japonya	8.567	6.931	5.948	5,7
3	Meksika	4.301	4.258	4.005	3,8
4	Suudi Arabistan	6.042	5.474	3.892	3,7
5	Güney Kore	4.832	4.204	3.707	3,5
6	İtalya	3.648	3.996	3.172	3,0
7	İspanya	3.066	3.134	3.019	2,9
8	Almanya	3.311	3.422	2.866	2,7
9	Hollanda	3.752	3.259	2.842	2,7
10	A.B.D	4.361	3.458	2.804	2,7
Diğerleri		82.271	85.355	63.203	60
Dünya Toplamı		129.204	129.665	104.807	100

Kaynak: TRADEMAP

TÜRKİYE ÜRETİMİ

Ülkemiz hububat üretim potansiyeli yüksek olan ülkeler arasında yer almakta olup, hububat üretimi tarımsal üretimimizde büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde üretilen bitkisel ürünler içerisinde en fazla ekilim alanlarına sahip olan ürün grubu hububatlardır. Tarımsal üretime elverişli alanların yarısına yakın kısmında hububat tarımı yapılmaktadır. 2015 yılı itibariyle ülkemizde hububat üretimine ayrılan alanlar 11,7 milyon hektar civarında olup, hububat ekiliş alanlarının %66'sında buğday, %23'ünde arpa, %6'sında da mısır tarımı yapılmaktadır. Diğer hububat ürünleri ise toplamda %5'lik bir ekim alanına sahip bulunmaktadır.

Ülkemizde hububat üretiminde en önemli yeri %58'lik paya sahip olan buğday almakta, buğdayı sırasıyla arpa, mısır ve çeltik takip etmektedir.

Son yıllarda ülkemiz hububat sektöründe en önemli üretim artışları mısır ve çeltik üretiminde gerçekleşmiştir. Üretimi artırıcı tedbirler sayesinde mısır üretimimiz 2015 yılında 6,4 milyon ton ve pirinç üretimimiz ise 920 bin ton ile rekor düzeylere ulaşmıştır.

Tablo 8: Türkiye Hububat Üretimi (1000 Ton)

Yıllar	Toplam	Buğday	Arpa	Çavdar	Yulaf	Mısır	Çeltik	Diğer
1999	28.752	18.000	7.700	233	290	2.297	204	28
2000	32.109	21.000	8.000	260	314	2.300	210	25
2001	29.441	19.000	7.500	220	265	2.200	230	26
2002	31.810	21.000	7.500	235	290	2.500	255	40
2003	30.658	19.000	8.100	240	270	2.800	223	25
2004	34.046	21.000	9.000	270	275	3.000	294	181
2005	36.472	21.500	9.500	270	270	4.200	360	132
2006	34.643	20.010	9.551	271	209	3.811	418	95
2007	29.257	17.234	7.307	241	189	3.535	389	103
2008	29.287	17.782	5.923	247	196	4.274	753	112
2009	33.577	20.600	7.300	343	218	4.250	750	116
2010	32.749	19.660	7.240	366	203	4.310	860	109
2011	35.202	21.800	7.600	365	218	4.200	900	118
2012	33.377	20.100	7.100	370	210	4.600	880	117
2013	37.489	22.050	7.900	365	235	5.900	900	139
2014	32.714	19.000	6.300	300	210	5.950	830	124
2015	38.637	22.600	8.000	330	250	6.400	920	137

Kaynak: TÜİK

TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARETİ

Beslenmede taşıdığı büyük önem nedeniyle dünyanın en stratejik ürün grubunu oluşturan hububatlar, dış ticarete ülkemiz için büyük önem taşımaktadır. Dünyada hububattan üretilen mamul maddelere ilişkin alıcı ülkelerin tercih ve talepleri doğrultusunda ise, ülkemiz Dahilde İşleme Rejimi marifetiyle buğday, mısır ve çeltik ithalatı yapabilmektedir.

İhracat

Tablo 9: Ürünlere Göre Türkiye'nin Hububat İhracatı (Miktar: Ton, Değer:1000 ABD \$)

Ürünler	2013		2014		2015	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer
Mısır	210.927	88.124	64.618	63.289	75.809	51.176
Buğday	275.131	79.317	68.572	35.356	68.941	32.456
Pirinç	8.449	7.571	22.402	21.151	27.723	25.031
Arpa	110	54	13.998	6.411	134	55
Diğer	963	532	312	164	325	146
Toplam	495.582	175.599	169.903	126.373	172.934	108.866

Kaynak: TÜİK

2015 yılı itibariyle toplam hububat ihracatımız yaklaşık 175,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiş olup, ihracatımızda 51 milyon dolarlık değeriyle mısır ilk sırayı almakta, mısırı 32 milyon dolarlık değeriyle buğday takip etmektedir.

Tablo 10: Ülkelere Göre Türkiye'nin Hububat İhracatı (Miktar: Ton, Değer:1000 ABD \$)

Sıra	Ülke	2013		2014		2015		2015 Pay
		Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	%
1	İtalya	21.282	19.075	33.980	29.141	45.219	25.998	24
2	Irak	30.934	18.535	44.681	27.529	59.891	20.198	19
3	Almanya	1.467	3.247	1.593	3.591	23.662	7.786	7
4	A.B.D.	1.777	933	25.992	12.356	16.270	7.607	7
5	Ürdün	717	602	234	259	6.222	6.091	6
6	Suriye	3.074	2.849	6.491	6.250	5.450	5.059	5
7	İran	3.182	4.099	3.091	2.672	1.967	3.631	3
8	Fransa	3.131	9.415	2.941	9.352	1.371	3.416	3
9	Belçika	1.990	1.218	3.163	2.239	5.974	2.906	3
10	Güney Kore	49.045	13.875	1.776	1.261	3.274	2.430	2
	Diğerleri	378.984	101.753	45.962	31.723	22.866	23.537	22
	Toplam	495.582	175.599	169.904	126.373	172.166	108.660	100

Kaynak: TÜİK

Hububat ihracatımızda en büyük ihraç pazarlarımız ve Avrupa ülkeleri ve Ortadoğu'dur.

İthalat

Tablo 11: Türkiye'nin Hububat İthalatı (Miktar: Ton, Değer:1000 ABD \$)

Ürünler	2013		2014		2015	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer
Buğday	4.053.001	1.289.234	5.285.242	1.545.853	4.349.819	1.103.420
Mısır	1.548.133	473.137	1.423.594	350.247	1.487.005	344.332
Pirinç	283.704	150.522	493.662	277.320	312.288	166.058
Arpa	256.811	85.782	675.993	164.189	199.596	48.081
Diğer	4.305	1.383	5.487	2.115	11.220	3.074
Toplam	6.145.954	2.000.058	7.883.978	2.339.724	6.359.928	1.664.965

Kaynak: TÜİK

Son yıllarda ülkemiz hububat ithalatı önemli ölçüde artmıştır. Ancak hububat ürünlerinin büyük bir kısmı Dâhilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında ithal edildikten sonra işlenerek ihraç edilmektedir. 2015 yılında yaklaşık 1,7 milyar dolarlık hububat ithalatımızın 1,1 milyar dolarlık kısmını buğday ithalatı oluşturmaktadır. Buğdayı 344 milyon dolar ile mısır, 166 milyon dolar ile pirinç/çeltik ithalatı izlemektedir.

Tablo 12: Ülkelere Göre Türkiye'nin Hububat İthalatı (Miktar: Ton, Değer:1000 ABD \$)

Sıra	Ülke	2013		2014		2015		2015 %Pay
		Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	%
1	Rusya Federasyonu	3.403.364	1.005.126	5.305.166	1.451.392	3.825.117	883.134	53
2	Romanya	114.195	32.882	290.315	73.916	329.857	82.462	5
3	Ukrayna	638.507	200.861	561.058	136.843	345.361	75.834	5
4	İtalya	42.595	37.215	31.595	33.747	92.559	62.693	4
5	Litvanya	31.480	9.206	74.861	21.659	229.312	61.931	4
6	Meksika	175.147	64.556	228.412	81.306	133.950	55.798	3
7	A.B.D.	418.794	162.255	194.430	118.395	115.588	55.397	3
8	Bulgaristan	143.564	48.625	109.298	33.302	197.996	49.419	3
9	Kanada	231.554	93.616	91.340	32.554	162.275	48.284	3
10	Hindistan	28.437	13.282	191.385	78.589	108.591	45.834	3
	Diğerleri	918.319	332.437	806.115	278.020	819.324	244.180	15
	Toplam	6.145.954	2.000.058	7.883.978	2.339.724	6.359.928	1.664.966	100

Kaynak: TÜİK

2015 yılında Buğday ithalatımız 36 farklı ülkeden gerçekleştirilmiş olmakla beraber başlıca tedarikçi ülkeler Rusya Federasyonu (%62), Litvanya (%5), Meksika (%4)'dür. Pirinç/çeltik ithalatımız 25 farklı ülkeden gerçekleştirilmiş olmakla beraber ithalatımızın yaklaşık % 31'i ABD, %19'u İtalya, %12'si Hindistan, %11'i Rusya Federasyonu ve %5'i Yunanistan'dan gerçekleştirilmiştir. Mısır ithalatımız 24 farklı ülkeden gerçekleştirilmiş olup, ithalatımızda yaklaşık %47'lik pay ile Rusya Federasyonu ilk sırada gelmektedir, Rusya'yı %15 ile Romanya, %7 ile Sırbistan, %6 ile de Macaristan izlemektedir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

Adres: T.C. Ekonomi Bakanlığı
İnönü Bulvarı No:36 06510 Emek / ANKARA
Telefon: +90 312 204 75 00
www.ekonomi.gov.tr
<http://blog.ibp.gov.tr>
Çağrı Merkezi: 444 43 63